ARBETSDOMSTOLEN

Dom nr 56/11
Mål nr A 186/10

Sammanfattning

En arbetstagare, som huvudsakligen arbetat med kontorsgöromål och inte haft polisiära befogenheter, har avskedats från sin anställning inom polisen på grund av att hon dömts för misshandel till villkorlig dom. Fråga om arbetstagaren gjort sig skyldig till den brottslighet hon dömts för och om så finnes vara fallet om det har förelegat skäl för att skilja henne från anställningen.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLEN DOM 2011-06-15 Stockholm | Dom nr 56/11 Mål nr A 186/10

KÄRANDE
Fackförbundet ST, Box 5308, 102 47 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Veera Littmarck, adress som ovan

SVARANDE
Staten genom Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 Stockholm
Ombud: advokaten Ulrika Runelöv, Elmzell Advokatbyrå AB,
Gamla Brogatan 32, 111 20 Stockholm

SAKEN
ogiltigförklaring av avskedande m.m.

Bakgrund och yrkanden

Mellan Staten genom Rikspolisstyrelsen (staten) och Fackförbundet ST (förbundet) gäller kollektivavtal.

E.H. är medlem i förbundet. Hon anställdes hos Rikspolisstyrelsen år 1981 och har arbetat som kontorist, kanslisekreterare och assistent. Sedan år 2001 uppbär hon hel sjukersättning som inte är tidsbegränsad. Genom en dom, den 15 december 2008, dömdes E.H. av Stockholms tingsrätt för misshandel till villkorlig dom. Domen vann laga kraft. Med hänvisning till domen beslutade Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd den 7 juni 2010 att avskeda E.H. från hennes anställning.

Tvist har uppkommit om det har förelegat laglig grund för avskedandet, alternativt saklig grund för en uppsägning. Tvisteförhandlingar har hållits mellan parterna utan att de har kunnat enas.

Förbundet har väckt talan mot staten i Arbetsdomstolen. Förbundet har i första hand yrkat att Arbetsdomstolen ska ogiltigförklara avskedandet och förplikta staten att till E.H. utge allmänt skadestånd med 100 000 kr. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelegat laga grund för avskedandet men väl saklig grund för uppsägning har förbundet i andra hand yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten att till E.H. utge allmänt skadestånd med 75 000 kr.

På de allmänna skadeståndena har förbundet yrkat ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning, den 30 september 2010, till dess full betalning sker.

Staten har bestritt samtliga yrkanden. Sättet att beräkna ränta har vitsordats som skäligt i och för sig. För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att skadeståndsskyldighet föreligger har staten yrkat att det allmänna skadestån-

det ska jämkas, i första hand till noll och i andra hand till det belopp som domstolen finner skäligt.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

E.H:s anställning

E.H. anställdes hos Rikspolisstyrelsen i maj 1981 och har arbetat som kontorist, kanslisekreterare och assistent. Hon har varit civilanställd och har inte haft några polisiära befogenheter. Hennes arbetsuppgifter hos polisen har inte inneburit någon större kontakt med allmänheten.

På grund av ryggbesvär till följd av en arbetsskada har E.H. inte kunnat utföra något arbete hos arbetsgivaren sedan sommaren 1992. Sedan år 2001 uppbär hon hel sjukersättning som inte är tidsbegränsad.

E.H. har inte gjort sig skyldig till misshandel

Genom en dom, den 15 december 2008, dömdes E.H. av Stockholms tingsrätt för misshandel begången den 4 juni 2008. Enligt domen ska hon ha misshandlat caféinnehavaren M.K. genom att slå ett bord i hans ansikte. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Domen överklagades av E.H. till Svea hovrätt, som fastställde tingsrättens dom. E.H. överklagade hovrättens dom till Högsta domstolen, som den 31 mars 2010 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Sedan tingsrättens dom därigenom vunnit laga kraft beslutade Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd den 7 juni 2010 att avskeda E.H.

E.H. har hela tiden nekat till brott och har, som nämnts, överklagat domen så långt det är möjligt. Tingsrättens dom är felaktig. Två huvudsakliga invändningar kan riktas mot domen. E.H. har inte slagit något bord i ansiktet på målsäganden. Om hon skulle ha orsakat honom någon skada har det skett oavsiktligen.

Vad som hände den 4 juni 2008 var följande. E.H. befann sig på Odengatan i Stockholm och satte sig på en stol som tillhörde en uteservering medan hon pratade i telefon. Caféinnehavaren kom ut från caféet och framförde att hon borde beställa något om hon skulle sitta där. Caféinnehavaren försökte tippa henne av stolen. Det uppstod en tumultartad situation och det därpå följande händelseförloppet var kort och snabbt. Eftersom caféinnehavaren försökte tippa henne av stolen blev E.H. rädd att hon skulle ramla till marken. Hon försökte därför resa sig. I rörelsen tog hon tag i stolen och kom att svinga den bakåt. Det var en reflexmässig rörelse. Det är möjligt att stolen kan ha träffat caféinnehavaren i ansiktet utan att det har varit hennes avsikt. Hon hade ingen annan avsikt med sin rörelse än att skydda sig själv från att attackeras och att inte falla till marken. E.H. har över huvud taget inte lyft något bord. M.K.

skadades alltså utan någon avsikt från E.H:s sida och till följd av hans eget olämpliga beteende.

E.H. har, på grund av sina medicinska problem, inte kunnat utföra den handling som hon har dömts för. E.H. har allvarliga ryggproblem och har genomgått flera ryggoperationer. På grund av ryggskadan har E.H. problem med att belasta sitt vänstra ben. För att utföra vissa rörelser med vänster ben måste hon aktivt tänka rörelsen. Om hon inte gör det kan benet vika sig. På grund av ryggproblemen lider E.H. av kronisk smärta. Smärttillståndet leder i sig till att hon har även andra begränsningar i rörelseförmågan. Det är dessa problem som är anledningen till att E.H. varit sjukfrånvarande från arbetet.

Sammanfattningsvis har E.H. inte gjort sig skyldig till den brottslighet hon dömts för.

Det föreligger inte grund för att skilja E.H. från anställningen

Någon annan omständighet än domen om misshandel har inte lagts E.H. till last. Domen är, som redan angetts, felaktig eftersom hon inte gjort sig skyldig till misshandel. Det föreligger således inte laga skäl för avskedande eller ens saklig grund för uppsägning.

Även om Arbetsdomstolen skulle finna att E.H. har gjort sig skyldig till den brottslighet hon dömts för föreligger det ändå inte laga skäl för avskedandet eller ens saklig grund för uppsägning. Den brottslighet E.H. dömts för innebär inte att hon kan sägas ha grovt åsidosatt sina åligganden gentemot arbetsgivaren. Hon är inte uppenbart olämplig att inneha anställningen. Härvid bör särskilt beaktas följande. Det var fråga om ett tumultartat och snabbt förlopp där E.H. blev rädd för att hon skulle ramla. Den påstådda brottsligheten har inte något som helst samband med anställningen. E.H. har varit civilanställd och har inte haft några polisiära befogenheter. Det saknas skäl att på E.H. ställa de högre krav på oförvitlighet som enligt praxis ställs på poliser. Hon har haft en lång anställningstid hos arbetsgivaren, sedan år 1981, men har inte utfört något arbete för arbetsgivaren sedan år 1992. E.H:s koppling till polisväsendet är således svag. E.H. önskar återgå i arbete. Hennes möjlighet att återgå i arbete förutsätter att hon har kvar sin anställning. Anställningen är hennes möjlighet tillbaka till arbetslivet. E.H. har inte gjort sig skyldig till något klandervärt beteende vare sig före eller efter händelsen år 2008. Om Arbetsdomstolen skulle finna att E.H. gjort sig skyldig till den aktuella brottsligheten har det alltså varit fråga om en engångsföreteelse.

Sammanfattning av grunderna för talan

E.H. har inte gjort sig skyldig till den misshandel hon dömts för. Redan på den grunden föreligger det inte skäl för avskedandet eller ens saklig grund för uppsägning. Även för det fall Arbetsdomstolen skulle lägga brottmålsdomen till grund för bedömningen har det ändå inte förelegat skäl för att skilja henne från anställningen. E.H. har således avskedats utan att det ens förelegat saklig grund för uppsägning. Avskedandet ska därför enligt 35 § anställningsskyddslagen

förklaras ogiltigt. Hon har även rätt till allmänt skadestånd enligt 38 § anställningsskyddslagen.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte funnits skäl för att avskeda E.H. men väl saklig grund för uppsägning av henne har hon, enligt 38 § anställningsskyddslagen, rätt till allmänt skadestånd på grund av det felaktiga avskedandet.

Det saknas skäl att jämka det allmänna skadeståndet.

Staten

Anställningen

Det stämmer att E.H. anställdes hos Rikspolisstyrelsen i maj 1981, att hon arbetat som kontorist, kanslisekreterare och assistent och att hon sedan år 1992 inte utfört något arbete för arbetsgivarens räkning. Hon har således inte arbetat på cirka 20 år och arbetsgivaren har inga aktuella uppgifter om hur hon skött sitt arbete när hon arbetade. Såvitt känt har det dock inte vidtagits några disciplinära åtgärder mot E.H. före händelsen den 4 juni 2008.

E.H. har gjort sig skyldig till misshandel

Den 4 juni 2008 gjorde E.H. sig skyldig till misshandel av M.K. Misshandeln bestod i att E.H. lyfte ett cafébord och slog det mot M.K:s ansikte. Misshandeln orsakade smärta, svullnad i käken, en avslagen tand och sår på underläppen.

Misshandeln föregicks av följande händelseförlopp. E.H. satt den 4 juni 2008 på en uteservering på Odengatan i Stockholm utan att ha beställt något att äta eller dricka. M.K., som drev caféet, upplyste henne om att uteserveringen var till för cafégäster och gick sedan in i caféet igen. E.H. satt dock kvar på uteserveringen utan att beställa något. M.K. gick efter ett tag ut igen och upprepade vad han tidigare sagt. Då E.H. vägrade lämna uteserveringen tog M.K. tag i ryggstödet på den stol som E.H. satt på och försökte tippa henne av stolen. E.H. blev då arg och började skälla på M.K. E.H. lyfte i vredesmod ett cafébord och slog det mot ansiktet på honom.

Händelsen iakttogs av ett vittne, N.B. N.B. uppgav inför tingsrätten, såsom förhöret antecknats i domen, bl.a. följande. Han stod omkring fem meter från caféet och såg händelsen. E.H. blev tillsagd av M.K. två gånger, varefter M.K. försökte tippa henne från stolen. E.H. tappade inte balansen utan ställde sig upp och började skälla på M.K. E.H. var arg och tog tag i ett runt bord på uteserveringen med båda händerna och slog det mot M.K. så att det träffade denne på läppen. Han är säker på att det var fråga om ett avsiktligt handlande.

E.H. förnekade vid tingsrätten att hon lyft något bord. Enligt hennes uppgifter vid tingsrätten tog hon tag i en stol och svingade den bakåt genom att hålla den med en hand i ryggstödet. Detta ska ha skett i en kombination av vredesmod och värk. Hon uppgav även att M.K. blödde på hakan och att hon antog att hon kunde ha orsakat skadan. En enhällig tingsrätt dömde E.H. för misshandel till

villkorlig dom. Till grund för domen lade tingsrätten huvudsakligen de uppgifter som lämnats av vittnet N.B.

Tingsrätten anförde i domskälen bl.a. följande.

> E.H. har inte ifrågasatt att det kan ha varit hon som har orsakat M.K:s besvär men gjort gällande att det i sådant fall har skett av en olyckshändelse när hon har svingat en stol bakom sin rygg. Varken M.K. eller N.B. har dock sett att E.H. har svingat en stol bakom sin rygg. Istället har N.B. entydigt och med stor säkerhet omvittnat att han på några meters håll såg E.H. lyfta ett bord för att sedan slå bordet mot M.K:s mun. Någon omständighet ägnad att förringa tilltron till N.B:s vittnesmål har inte framkommit. Att märka är också att N.B. är ett oberoende vittne utan koppling varken till M.K. eller till E.H.

Misshandel, som inte är ringa, är ett brott av sådan art att det i påföljdsfrågan föreligger en presumtion för att fängelse ska väljas. Tingsrätten fann dock, med hänsyn till de konsekvenser som E.H. skulle komma att drabbas av på grund av brottet i form av skiljande från sin tjänst, att skäl förelåg att låta påföljden stanna vid en villkorlig dom.

Svea hovrätt fastställde enhälligt tingsrättens dom. Högsta domstolen beslutade den 31 mars 2010 att inte meddela prövningstillstånd. Det saknas skäl att ifrågasätta domstolarnas bedömning i ansvarsfrågan. E.H. är således skyldig till det brott som hon dömts för. Vid Arbetsdomstolens prövning ska därför brottmålsdomen ligga till grund för bedömningen.

Det föreligger skäl för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning

Med hänvisning till den lagakraftvunna domen beslutade Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd den 7 juni 2010 att avskeda E.H. från hennes tillsvidareanställning. I den skriftliga motiveringen till beslutet anfördes bl.a. följande.

> Ett villkor för att Polisen fullt ut ska kunna fullgöra de uppgifter den är ålagd att utföra är att den åtnjuter allmänt förtroende. En förutsättning för ett sådant förtroende är att polisanställda är oförvitliga.
>
> Personalansvarsnämnden ser mycket allvarligt på det brott som du dömts för, eftersom det skadar såväl arbetsgivarens förtroende för dig som allmänhetens förtroende för Polisen i stort.
>
> Du har genom ditt handlande visat dig uppenbart olämplig för anställning inom Polisen och därigenom grovt åsidosatt dina åligganden mot arbetsgivaren. Ditt agerande torde på ett allvarligt sätt ha rubbat arbetsgivarens förtroende för dig i framtiden. Du kan därför inte ha kvar din anställning inom polisen och ska därför avskedas.

Genom att E.H. gjort sig skyldig till misshandel av normalgraden har det förelegat laga grund för avskedandet. Avskedandet har skett på de skäl som angetts i den citerade skriftliga motiveringen. Att E.H. gjort sig skyldig till den aktuella misshandeln skadar alltså såväl arbetsgivarens förtroende för henne som

allmänhetens förtroende för polisen i stort. Om Arbetsdomstolen skulle finna att det inte förelegat laga grund för avskedandet har det i vart fall förelegat saklig grund för uppsägning. Det enda som åberopas till stöd för att det förelegat skäl för att skilja henne från anställningen är den brottslighet hon dömts för i den aktuella domen.

Jämkning av allmänt skadestånd

Om staten är skadeståndsskyldig föreligger skäl för jämkning av det allmänna skadeståndet till i första hand noll. E.H. har genom sitt eget agerande medverkat till den uppkomna situationen. Vidare har staten haft fog för uppfattningen att det förelegat skäl för avskedandet. E.H. har funnits skyldig till brottet av enhälliga domstolar. Det skulle vidare framstå som stötande för den allmänna rättskänslan om E.H. vid sidan av den strafflindring hon fått i brottmålsdomen på grund av att hon riskerade att förlora arbetet, skulle få både arbetet tillbaka och kompensation genom ett allmänt skadestånd.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

E.H. har gjort sig skyldig till misshandel. Det har därmed förelegat skäl för att avskeda henne eller i vart fall saklig grund för en uppsägning. Om staten är skadeståndsskyldig finns skäl för jämkning av skadeståndet.

Domskäl

Tvisten

E.H. avskedades från sin tillsvidareanställning som civilanställd hos Rikspolisstyrelsen genom beslut av Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd den 7 juni 2010. Grunden för avskedandet var att hon hade dömts för misshandel av normalgraden, begången i juni 2008, till villkorlig dom.

Tvisten i målet rör främst frågan om det förelegat laga grund för avskedandet av E.H.

Förbundet har gjort gällande att avskedandet har skett utan att det ens förelegat saklig grund för uppsägning. Enligt förbundet har E.H. inte gjort sig skyldig till den brottslighet hon har dömts för. Även om Arbetsdomstolen skulle finna att E.H. begått den gärning hon dömts för har förbundet gjort gällande att det trots detta inte ens förelegat saklig grund för uppsägning.

Enligt staten har det förelegat laga grund för avskedandet och i vart fall saklig grund för uppsägning av E.H. Staten har inte lagt E.H. något annat till last än den ifrågasatta brottsligheten.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På förbundets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med E.H. och vittnesförhör med läkaren H.H.

Har E.H. gjort sig skyldig till misshandel?

I målet är tvistigt om E.H. har gjort sig skyldig till det misshandelsbrott som hon fällts till ansvar för genom brottmålsdomen.

Tingsrätten fann åtalet som väckts mot E.H. om misshandel styrkt och dömde henne till villkorlig dom. Tingsrättens dom, av den 15 december 2008, fastställdes av Svea hovrätt. Sedan Högsta domstolen beslutat att inte meddela prövningstillstånd vann hovrättens dom laga kraft. Detta innebär att E.H. befunnits skyldig till misshandel den 4 juni 2008 riktad mot M.K. Enligt gärningsbeskrivningen gick misshandeln till så att E.H. slog ett bord i M.K:s ansikte, vilket medförde smärta, svullnad, sårskada och tandskada.

Frågan om vilken betydelse en allmän domstols brottmålsdom ska tillmätas i en arbetstvist om uppsägning eller avskedande på grund av brott har prövats av Arbetsdomstolen i många tidigare avgöranden. Arbetsdomstolen har därvid uttalat att den allmänna domstolens bedömning i brottmålet inte är bindande men att den bör tillmätas betydande bevisverkan i arbetstvisten (se t.ex. AD 1997 nr 138 med däri gjorda hänvisningar).

Arbetsdomstolen har i enlighet med det anförda att pröva förbundets invändning att E.H. inte gjort sig skyldig till den aktuella brottsligheten. Bedömningen får därvid inriktas på frågan om det förekommit något i Arbetsdomstolen som medför att brottmålsdomens materiella innehåll och därmed dess bevisverkan i arbetstvisten bör sättas i fråga.

De förhörspersoner som har hörts i Arbetsdomstolen är E.H., som också hördes i brottmålsprocessen, och läkaren H.H., som inte hördes där. De personer som, förutom E.H., hördes vid tingsrätten, nämligen målsäganden M.K. och vittnet N.B., har inte hörts i Arbetsdomstolen.

Den berättelse som E.H. lämnat i Arbetsdomstolen om händelsen den 4 juni 2008 överensstämmer huvudsakligen med vad hon enligt tingrättsdomen uppgav vid tingsrätten. Hon har här uppgett bl.a. följande. Det dröjde bara några minuter från det att M.K. första gången sagt till henne att endast kunder fick sitta på uteserveringen till dess att han kom ut igen och upprepade detta. När M.K. sedan försökte välta henne av stolen hade hon mobilen i ena handen. Hon var, särskilt på grund av sin ryggskada och begränsade rörelseförmåga, rädd att ramla i marken och tog tag i stolen och svingade den bakåt samtidigt som hon tog sig upp. Hennes rörelse då hon svingade stolen bakåt var helt reflexmässig. Hon känner inte vittnet N.B. sedan tidigare. N.B. lämnade felaktiga uppgifter om händelsen och hon misstänker att han hade någon koppling till caféet, eftersom hon sett en person med liknande kläder prata med M.K. Arbetsgivaren har inte efterfrågat hennes version av det inträffade.

Därutöver har E.H. utförligt redogjort för sin ryggskada. Hon har därvid anfört bl.a. följande. År 1985 drabbades hon av en arbetsrelaterad skada. Hennes tillstånd försämrades under årens lopp och år 1992 var situationen mycket besvärlig. Hon har genomgått ett antal ryggoperationer, bl.a. steloperationer som lett till nedsatt rörelseförmåga i vänster kroppshalva. Om hon ska gå ett steg med

vänster ben måste hon aktivt tänka att hon ska ta ett sådant steg. Om hon inte på detta sätt tänker steget kan vänster ben vika sig, något som kan hända i princip när som helst. Rörelserna sker således inte längre med automatik. För några år sedan halkade hon och ramlade på axeln. Därefter kan hon inte lyfta sin vänstra arm över ett visst läge och kan således inte lyfta ett bord på det sätt som beskrivits i brottmålsdomen. Hon är vänsterhänt. Ryggbesvären var år 2008 konstanta. Hon hade värk varje dag, i större eller mindre utsträckning. Värken ökade i allmänhet i intensitet under dagens lopp. Hon klarade inte av ensidiga rörelser under någon längre tid, men kunde röra sig ”hyfsat”.

H.H. har anfört bl.a. följande. E.H. har varit hans patient sedan år 2003 eller år 2004. E.H. lider av en mycket allvarlig ryggskada, som hon drabbats av efter ett fall. Under de första åren efter olyckan låg hon mest still och kunde knappt röra sig alls. Skadan innebär också neurologiska besvär. Ryggskadan har inneburit så svåra smärtor att E.H. nu lider av ett permanent smärttillstånd. E.H. har även – bland annat på grund av en trafikolycka år 2006 – drabbats av besvär med vänster axel i form av rörelsenedsättning och smärta. År 2008 var vänster axel obrukbar. Denna skada, i förening med de tidigare ryggbesvären, innebar att hon inte kunde genomföra tunga lyft över skulderbladet. Det har enligt hans bedömning inte varit möjligt för E.H. att, på sätt som han uppfattat att hon dömts för, lyfta något bord. Efter många år av smärttillstånd lär sig kroppen vad den klarar av och vad den inte klarar av. En person med en medicinsk historia som E.H. försöker inte ens reflexmässigt i en panikartad situation utföra rörelser som kroppen inte klarar av. Skulle E.H. ändå ha försökt lyfta ett lite tyngre bord skulle hon inte ha klarat av det. Att lyfta ett bord kräver muskelkraft och att inte något smärttillstånd hindrar rörelsen. E.H. hade dock kanske kunnat klara av att putta ett bord, eftersom kroppens övriga muskler då kan hjälpa till.

Frågan om den bevisning som förekommit i Arbetsdomstolen ska anses vara sådan att den förtar den betydande bevisverkan som brottmålsdomen har bör enligt domstolens mening bedömas i ljuset av följande förhållanden. Som nämnts har E.H. i Arbetsdomstolen anfört huvudsakligen detsamma om händelseförloppet som i brottmålsrättegången. Förhöret med henne här har således inte tillfört något som på ett avgörande sätt förtar brottmålsdomens bevisverkan. H.H. har uppgett att han anser att E.H. inte kan ha lyft något tyngre bord. Det kan konstateras att E.H., enligt egen uppgift, kunnat svinga den stol hon satt på vid uteserveringen bakom sig. Utredning om hur tunga de ifrågavarande möblerna var saknas i målet. Det finns varken i åtalet eller i tingsrättsdomen någon beskrivning av på vilket sätt eller hur högt E.H. ska ha lyft bordet. De uppgifter som H.H. lämnat leder, mot bakgrund av övrig utredning som framgår av tingsrättens dom, inte till slutsatsen att brottmålsdomen bör ifrågasättas.

Sammantaget finner Arbetsdomstolen att den utredning som förebringats i Arbetsdomstolen inte ger domstolen anledning att göra någon annan bedömning än den som de allmänna domstolarna gjort i ansvarsfrågan. Vid den fortsatta prövningen utgår Arbetsdomstolen därför från att E.H. gjort sig skyldig till den brottslighet som hon fällts till ansvar för.

Har det förelegat laga skäl för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning?

Tidigare gällde särskilda regler för offentligt anställda personer i fråga om avskedande. Enligt 1976 års lag om offentlig anställning fick avskedande bl.a. ske om arbetstagaren hade begått brott som visar att han uppenbarligen är olämplig att inneha sin anställning. Från den 1 juli 1994, då en ny lag om offentlig anställning trädde i kraft, gäller den allmänna bestämmelsen om avskedande i anställningsskyddslagen även för offentligt anställda. En sådan arbetstagare får alltså enligt 18 § anställningsskyddslagen avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Arbetsdomstolen har i flera tidigare domar uttalat att man beträffande avskedande av offentligt anställda fortfarande bör kunna söka ledning i den praxis som utbildats vid tillämpningen av 1976 års lag om offentlig anställning (se AD 2002 nr 80 med däri gjorda hänvisningar).

Den praxis som har utbildat sig kring frågan om det berättigade i ett avskedande av en anställd inom den offentliga verksamheten innebär bl.a. att de särskilda förhållanden som där råder ska beaktas, vilket för vissa offentliga tjänstemän i sin tur innebär att brottsliga handlingar i större utsträckning än för andra anställda kan leda till att handlingen anses innefatta ett grovt åsidosättande av den anställdes åligganden mot arbetsgivaren.

Beträffande polismän har Arbetsdomstolen vid åtskilliga tillfällen framhållit att det, med tanke på polisens uppgift att förebygga brott och utreda begångna brott, är särskilt viktigt att polismän avhåller sig från att själva begå brott (se t.ex. AD 1995 nr 42 med däri gjorda hänvisningar). Vidare har Arbetsdomstolen uttalat att brottslighet som sker i tjänsten normalt bedöms som betydligt allvarligare än brott utom tjänsten när det är fråga om uppsägning eller avskedande. Det finns emellertid exempel på fall där brottslighet som en polisman gjort sig skyldig till i tjänsten inte ansetts utgöra tillräckligt skäl för att skilja polismannen från anställningen (se AD 2004 nr 9).

Vad gäller beskaffenheten av det brott E.H. blivit dömd för bör följande framhållas. Genom den lagakraftvunna domen har E.H. fällts till ansvar för misshandel, som inte är ringa. Hon har dömts till villkorlig dom. Anledningen till att fängelse inte valts som påföljd var att E.H. förväntades bli skiljd från sin anställning på grund av brottet.

E.H. har gjort sig skyldig till brottslighet som det finns anledning att se allvarligt på. Det finns emellertid även andra omständigheter som bör beaktas vid bedömningen av frågan om skäl för avskedandet förelegat.

För det första bör beaktas att brottet inte begåtts i anställningen och över huvud taget inte har haft något samband med E.H:s anställning. Hon har varit anställd för att utföra arbete inom polisväsendet men hon har inte haft några polisiära befogenheter. Hon var civilanställd. Det är ostridigt att hennes arbetsuppgifter inte har omfattat någon myndighetsutövning. Hennes arbetsgivare har grund för att kräva att hon är pålitlig och har gott omdöme men det finns enligt

Arbetsdomstolens mening inte skäl att ställa de höga krav på oförvitlighet som normalt ställs på den som är polisman.

Därutöver bör beaktas att E.H. på grund av sjukdom över huvud taget inte utfört något arbete för arbetsgivarens räkning sedan år 1992. Handlingen hon dömts för framstår som en engångshändelse. Risken för att hennes agerande skulle drabba polisväsendet genom förlorat förtroende hos allmänheten får därmed enligt Arbetsdomstolens mening anses vara begränsad. E.H. har även uppgett att konsekvenserna av avskedandet är allvarliga för henne och att hennes enda chans att komma tillbaka till arbetslivet är att hon har kvar sin anställning hos staten.

Mot bakgrund av dessa omständigheter finner Arbetsdomstolen att det inte förelegat skäl för avskedandet av E.H.

Staten har gjort gällande att det i vart fall förelegat saklig grund för uppsägning av E.H. Vid bedömning av om det finns grund för uppsägning av personliga skäl är inte den enskilda händelsen i sig helt avgörande utan istället vilka slutsatser om arbetstagarens lämplighet som kan dras av det inträffade. Det ska göras en prognos om arbetstagarens lämplighet för fortsatt anställning. Som redan anförts synes händelsen i fråga ha varit en engångsföreteelse. Staten har inte, förutom domen i fråga, riktat någon kritik mot E.H. såvitt avser hennes sätt att utföra sina arbetsuppgifter eller i något annat avseende. Arbetsdomstolen finner därmed att det inte heller kan anses ha visats att saklig grund för uppsägning förelegat.

Förbundets yrkande om ogiltigförklaring av avskedandet ska därför bifallas.

Skadestånd

Arbetsdomstolen har kommit fram till att det inte funnits tillräckliga skäl för avskedandet eller för en uppsägning av E.H. Staten är därför skyldig att utge allmänt skadestånd till henne för den kränkning som avskedandet inneburit. E.H. har dock dömts för misshandel av normalgraden. E.H. får genom detta anses ha medverkat till den uppkomna situationen. Skadeståndsbeloppet bör därför jämkas. Arbetsdomstolen finner att skäligt belopp är 50 000 kr.

Rättegångskostnader

Den väsentliga tvistefrågan i målet har rört frågan om avskedandet av E.H. ska ogiltigförklaras. Denna fråga har förbundet vunnit. Förbundet bör därför få full ersättning för sina rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen ogiltigförklarar avskedandet av E.H.

2. Arbetsdomstolen förpliktar Staten genom Rikspolisstyrelsen att till E.H. betala allmänt skadestånd med 50 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 september 2010 till dess betalning sker.

3. Staten genom Rikspolisstyrelsen ska ersätta Fackförbundet ST för rättegångskostnader med 43 000 kr, varav 40 000 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Dag Ekman, Inga Jerkeman, Jan-Peter Duker, Gun Tidestav, Ann-Marie Stenberg Carlsson och Margareta Zandén. Enhälligt.

Sekreterare: Per Lindblom